

EUROPEAN REFORMS BULLETIN 2018 No3

Indexed & Shared by:

European Reforms Bulletin

2018

scientific peer-reviewed journal

No. 3

Founded and edited by Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg (Registre de commerce et des sociétés, Luxembourg, F 10.340, siège social: L-1541 Luxembourg, 36, boulevard de la Fraternité).

Tel.: +352661261668

e-mail: bulletin@email.lu

http://cers.eu.pn/bulletin.html

Editorial board: Yeskov S. (D.Sc., Assoc. Prof., Luxembourg, editor-in-chief), Zaiets O. (PhD, Assoc. Prof., Luxembourg, deputy editor), Dymarskii Ia. (D.Sc., Prof., Russian Federation), Kaluzhnyi R. (D.Sc., Prof., Ukraine), Karchevskiy N. (D.Sc., Prof., Ukraine), Korystin O. (D.Sc., Prof., Ukraine), Kretova A. (PhD, Russian Federation), Nedodaieva N. (D.Sc., Prof., Israel), Rozovskiy B. (D.Sc., Prof., Ukraine), Zablodska I. (D.Sc., Prof., Ukraine).

European Reforms Bulletin is an international, multilingual (English, Ukrainian, Russian), scholarly, peer-reviewed journal, which aims to publish the highest quality research material, both practical and theoretical, and appeal to a wide audience. It is an official bulletin of the Centre for European Reforms Studies and is published 4 times a year (quarterly). It includes articles related to legal and economic issues of reforms in European Union and Europe-oriented countries, including efficiency and experience of these reforms, comparative studies on all disciplines of law, cross-disciplinary legal and economic studies, and also educational issues. It welcomes manuscripts from all over the world, in particular from countries which made European choice recently. It accepts articles from professional academics, researchers, experts, practitioners and PhD students.

Responsibility for the accuracy of bibliographic citations, quotations, data, facts, private names, enterprises, organizations, institutions and government bodies titles, geographical locations etc. lies entirely with authors. All the articles are published in author's edition. Authors must accept full responsibility for the factual accuracy of the data presented and should obtain any authorization necessary for publication. The editorial board and the Centre for European Reforms Studies do not always share the views and thoughts expressed in the articles.

The editorial board reserves the right to refuse any material for publication and advises that authors should retain copies of submitted manuscripts and correspondence as material cannot be returned. Final decision about acceptance or rejection rests with the editor-in-chief and editorial board. By submitting an article for publication author declares that the submitted work is original and not being considered elsewhere for publication and has not been published before.

Recommended for publication by the Centre for European Reforms Studies (protocol of the general meeting No. 15 09.09.2018)

© European Reforms Bulletin, 2018

© Authors of articles, 2018

Table of contents

Afonin D.S. Reconstruction as a method of solving diagnostic trasological forensic	2
Dulger V.V. Organization of the public order and security of the soviet military administration in Germany in the period 1945-1949	7
Kokoshko V.S., Piadyshev V.G., Siforov O.I. Development of tools for computer-aided design of a complex of information system hardware	12
Kryvolapchuk V.O., Riadinska V.O., Pluhatar T.A. Notion and evolution of a gift as a category of anti-corruption legislation in Ukraine	16
Matsko V.A. Mechanism of administrative and legal support of social rights of the participants Joint Forces Operation (of anti-terrorist operation) in Ukraine	23
Mykolenko O.M. General trends in the implementation of mediation in criminal proceedings of Ukraine	28
Ostrovich E.S. Foreign experience of deinstitutionalization and the possibility of its use in Ukraine (on the example of the USA and Great Britain)	32
Pinkevych N.S. The Definition of "Waste" in the Legislation of Ukraine: Legal Collisions	38
Sobko G.M. Violence and non-violence as a social and legal category	43

RECONSTRUCTION AS A METHOD OF SOLVING DIAGNOSTIC TRASOLOGICAL FORENSIC

Dmitry S. Afonin

Odess State University of Affairs, Ukraine

e-mail: dsafon@icn.od.ua

Annotation: The problems of scientific and theoretical development and practical application of the reconstruction method in trasological studies are considered. Based on the analysis of the scientific works of forensic scientists, a certain view of the general scientific and practical value of the reconstruction method in solving diagnostic problems of a traological forensic was proposed, by clarifying the concept of reconstruction, the range of diagnostic tasks of a traological forensic, which can be solved with its help and providing general methodological recommendations on the application of the method reconstruction when solving diagnostic problems of the traological forensic.

Keywords: reconstruction, diagnostic tasks, traceological forensic, traceological research, method, guidelines, the mechanism of tracing, the mechanism (method) of crime.

Постановка проблеми. Вирішення діагностичних завдань трасологічної експертизи є гносеологічним процесом, що дозволяє отримувати уявлення про механізм злочинної дії на основі його відображення в об'єктах матеріального світу. При вирішенні подібних трасологічних завдань головним є пізнання механізму взаємодії досліджуваних об'єктів, а також пізнання відображення фізичних процесів, супутніх вчиненню злочину. На основі такого діагностичного аналізу розпізнають, які дії були здійснені під час злочину, в якій послідовності та яким чином. Даний процес пізнання не можливий без реконструкції події минулого, яка обмежена просторово-часовими характеристиками. Однак, не дивлячись на незаперечну важливість методу реконструкції в трасологічних дослідженнях, його теоретична розробка та практичне застосування залишається недостатнім. Так, до теперішнього часу у вчених-криміналістів немає єдиної думки щодо теоретичних основ даного методу, наприклад, чи є він різновидом моделювання; відсутні конкретизовані методичні рекомендації щодо його застосування в трасологічних дослідженнях; не визначені криміналістичні засоби, в тому числі комп'ютерні, вирішення трасологічних діагностичних завдань за допомогою методу реконструкції.

Мета та завдання. Визначити загальнонаукове та практичне значення методу реконструкції при вирішенні діагностичних завдань трасологічних експертиз, шляхом з'ясування поняття реконструкції, кола діагностичних завдань трасологічної експертизи, які можна вирішувати за його допомоги та надати загальні методичні рекомендації щодо застосування методу реконструкції при вирішенні діагностичних завдань трасологічної експертизи.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Розробці загальних питань застосування методу реконструкції під час розслідування злочинів приділяли увагу Л. Є. Ароцкер, Р. С. Белкин, А. І. Вінберг, Г. О. Густов, О. О. Ейсман, В. Я. Колдін, В. О. Коновалова, В. В. Куванов, О. О. Леві, І. М. Лузгін, В. К. Лисиченко, М. С. Польовий, А. Р. Ратинів, М. В. Салтєвський, Я. Г. Ципарський та інші вчені.

Також, проблемами застосування методу реконструкції при вирішенні діагностичних завдань трасологічної експертизи займалися такі вчені, як Г. Л. Грановський, Ю. Г. Корухов, І. М. Лузгін, Н. П. Майлис, М. Я. Сегай та інші.

Реконструкція в криміналістиці та в судових експертизах була запозичена у археологів, які першими використовували цей метод з метою відновлення об'єктів за останками або окремими частинами.

Поняття реконструкції як методу під час розслідування злочинів був введений в криміналістику Лузгіним І. М. у 80-х роках ХХ століття.

При цьому реконструкція при розслідуванні злочинів застосовувалася і раніше. Якщо звернутися до художньої літератури, ми побачимо, що прийом реконструкції мав широке застосування в розслідуванні кримінальних справ. Англійська письменниця Агата Крісті в своїх знаменитих детективних романах «Свідок звинувачення», «Темниця камінів», «Пуаро розслідує», тощо, використовувала прийом реконструкції, коли її головний герой сищик Пуаро розсаджував своїх персонажів в кімнаті так само, як і в день вбивства, змушував їх виходити з кімнати в певній послідовності, повертатися, тобто, реконструював події та обстановку злочину.

Але незважаючи на це, до теперішнього часу у вчених-криміналістів не має єдиної думки щодо

поняття реконструкції, її можливостей як методу розслідування злочинів та її організаційно-правового та методологічного обґрунтування.

Так, Ратинів А. Р. оцінює реконструкцію, як один із видів моделювання. Розглядаючи матеріальне моделювання, він відносить до нього всі випадки відтворення предметів та явищ, пов'язаних з подією минулого. Ратінов А. Р. зазначає: «В принципе тот же характер носит воссоздание обстановки и условий, в которых происходят либо могли произойти те или иные события. Речь идет о следственном действии, которое именуется следственным экспериментом... Такое моделирование иногда именуют реконструкцией места происшествия» [1].

Белкін Р. С. розглядав реконструкцію, як один з прийомів розслідування. Він вважає, що цей прийом полягає в підготовці умов для проведення експерименту та інших слідчих (розшукових) дій. Белкін Р. С. вказує: «Мы реконструируем обстановку либо в целях ее последующего осмотра, либо для проведения в созданных условиях следственного эксперимента или опознания тех или иных объектов и т.п. Реконструкция выступает при этом как начальный этап или как условие, тактический прием производства того или иного следственного действия» [2].

Значну увагу реконструкції як методу криміналістики приділяють зарубіжні вчені, зокрема криміналісти США, ФРН та Чехії.

Так, Бек Х. (ФРН) вказує, що реконструкція є одним із багатьох методів, які використовуються з метою розкриття злочину; вона застосовується в ході огляду, при допиті та інших слідчих діях; вона не замінює собою все розслідування, а є саме одним з методів, який використовується у боротьбі зі злочинністю» [3]. Бек Х. розрізняє загальну реконструкцію обстановки на місці події, реконструкцію окремих обставин, або додаткову реконструкцію, яка проводиться з участю підозрюваного або без нього для вирішення окремих завдань розслідування та перевірки доказів.

Штельцер Е. (ФРН) під криміналістичною реконструкцією розуміє один з методів розкриття і запобігання злочинів. Цей метод, на його думку, полягає у відновленні або відтворенні (*nachbildung*) деяких обставин або в уявному відтворенні (*wiederholung*) деяких релевантних події фактів, які дозволяють встановлювати та перевіряти докази [4].

У. Гері Графф (США) вважає що реконструкція є одним з основних методів розслідування злочинів, який використовується переважно при огляді місця події [5]. Реконструкція, на його думку, базується на ретельному аналізі доказової інформації, її систематизації, встановленню причинно-наслідкових та просторо-часових зв'язків. Також, на його думку, реконструкція дає уявлення про спосіб, місце, час скоєння злочину, особу злочинця тощо.

Чеський криміналіст Мирослав Виходил застосовує поняття слідча реконструкція та розглядає її, як особливий метод верифікації показань та інших джерел доказів. Він вказує, що реконструкція – це слідча дія, яка є комплексним відтворенням обстановки і обставин події... На його думку, вона проводиться на підставі порівняння даних, отриманих в процесі розслідування, з об'єктивною обстановкою з метою перевірки цих даних, а також з метою одержання нових доказів» [6].

Тлумачення реконструкції, як методу що охоплює весь процес розслідування, на нашу думку, можна вважати надмірно широким та таким, що перебільшує сутність цього методу та припинює можливості інших методів та прийомів. Розслідування – це збирання, дослідження, перевірка та оцінка доказів у передбачених законом процесуальних формах для встановлення обставин події. Мета розслідування не відтворення події, а досягнення істини у висновках по справі та підготовка матеріалів для суду або для прийняття інших рішень.

На нашу думку, більш правильним розглядати реконструкцію як різновид моделювання, який є одним з методів пізнання обставин правопорушення та перевірки об'єктивності самого розслідування. В цій якості реконструкція забезпечує відтворення зв'язків між елементами, які у своїй сукупності утворюють систему, що представляє аналог досліджуваного оригіналу (предмета, події, ситуації тощо). Сутність методу реконструкції повністю збігається з сутністю моделювання, тому реконструкцію, на нашу думку, необхідно розглядати як ретроспективне моделювання. Ретроспективний характер реконструкції визначається так званим зворотним напрямком: від результатів явищ до їх сутності, від наслідків до його причин, від сукупності загальних та окремих ознак до встановлення конкретного об'єкту чи групи об'єктів [7, с. 15]. Враховуючи вищевикладене, можна прийти до висновку, що реконструкція в загальному плані і є безпосередньо криміналістичною діагностикою, теоретичними основами якої є загальновідомі положення о пізнаваності події (явища, факту) за його результатами.

За допомоги методу реконструкції можливо вирішення наступних загальних діагностичних завдань трасологічної експертизи:

1. Встановлення властивостей та стану самого об'єкту (визначення властивостей об'єкта, з метою встановлення їх відповідності певним характеристикам; визначення початкового та фактичного стану об'єкту; визначення причин та умов зміни властивостей об'єкту).

2. Виявлення відображень об'єкту та встановлення його властивостей за ними (встановлення наявності відображення об'єкту; визначення можливості аналізу та оцінки властивостей об'єкту за ознаками у його відображенні; визначення фактичного стану об'єкту в момент його відображення).

3. Встановлення результатів дії або події (визначення механізму та обставин події за її результатами; визначення окремих стадій, елементів події; встановлення механізму події в його динаміці; встановлення часу події або хронологічної послідовності), визначення місця дії; визначення умов, які були супутні події).

4. Встановлення співвідношення (зв'язку) між діями (фактами, явищами), які мали місце (визначення можливих наслідків по дії; визначення причин наслідків; визначення існування фактів при певних умовах).

Об'єктом дослідження при діагностиці так само, як і при ідентифікації, є ознаки та їх інформативна сторона. Однак, вивчення цих ознак (загальних, окремих, необхідних, випадкових тощо) ведеться не з метою ідентифікації об'єкта, який залишив сліди, а в напрямку детального встановлення механізму утворення слідів, причин та умов їх виникнення.

З урахуванням можливостей діагностичних завдань в трасології Грановським Г. Л. було запропоновано здійснювати на основі спеціальних експертних знань ситуалогічний аналіз місця події в цілому, направлений на реконструкцію злочинної дії в минулому [8]. Відмінною рисою такого аналізу є те, що об'єктом його є вся речова обстановка місця події, в якій відобразилося досліджувана подія.

До поняття «речова обстановка місця події» входить єдина множина елементів, взаємопов'язаних між собою. Дана множина зазнає деякі зміни під впливом зовнішнього впливу, пов'язаного з подією злочину. Підлягають вивченню як ознаки, що відображають просторово-часові зв'язки цієї множини, так і ознаки порушення цілісності множини розслідуваних подій.

Також, засновниками реконструкції злочинної дії за слідами на місці події можна вважати Генріх Е. О. (викладач фізики Каліфорнійського університету у м. Берклі США) та О'хара Ч. Е. (детектив Нью-Йоркської поліції США, за фахом також фізик). Вони ще в далекі 30-ті роки XX століття, використовуючи метод CSR («Crime Scene Reconstruction (CSR)» або Crime Scene Analysis (CSA)), з успіхом розкривали найскладніші злочини. На той час це виглядало чаклунством, тому Генріх Е. О. отримав прізвисько «чарівник». У 1958 році Генріх Е. О. вперше надав методу CSR наукове обґрунтування та виклав його основні теоретичні положення [9]. У подальшому теоретичні знання та досвід Генріха Е. О. та О'хари Ч. Е. використовувалися та удосконалювалися вченими-криміналістами, представники яких зі штатів Оклахоми та Техасу США 18 вересня 1991 року заснували Асоціацію реконструкторів злочинів «Association For Crime Scene Reconstruction (ACSR)». Ця організація діє і сьогодні, її члени проводять навчання. Експертна комісія ACSR видає сертифікати на право проведення досліджень щодо реконструкції злочинів, постійно проводить наукові конференції та семінари, має свій науковий журнал. Члени ACSR також є постійними фахівцями-практиками.

Нами був вивчений та проаналізований вищевказаний метод реконструкції злочинної дії за слідами на місці події та в подальшому модифікований для вирішення діагностичних завдань трасологічної експертизи та створення методичних рекомендацій його застосування.

Сутність методу полягає у встановленні істинних дій злочинця на місці скоєння злочину, їх послідовності або виявлення інсценованих дій злочинця, з метою укріплення реального, шляхом детального вивчення слідової картини при слідчому огляді місцевості, приміщення, речей та документів, проведення трасологічних досліджень, системного аналізу отриманої інформації та подальшого послідовного (поетапного) відтворення етапів та елементів способу (механізму) скоєння злочину.

Необхідно зазначити, що для успішного застосування методу реконструкції, доцільно проводити огляд місця події, як трасологічне дослідження, групою спеціалістів з паралельною процесуальною фіксацією відповідно до ст. 237 КПК України, та вважати це трасологічне дослідження, як певний етап процесу реконструкції події злочину.

Головною метою зазначеного методу є реконструкція (відтворення) реального способу (механізму) скоєння злочину або його окремих елементів та етапів.

Досягнення цієї мети можливо завдяки вирішенню наступних завдань:

а) аналітичної оцінки вихідних даних (результати проведення огляду місця події та трасологічних досліджень);

б) встановлення причинно-наслідкових взаємозв'язків між об'єктами слідової інформації та послідовного (поетапного) тобто хронологічного «вписування» їх в подію злочину;

в) заповнення так званих «білих плям» (елементів невідомості) в картині злочину.

Правилами та умовами застосування зазначеного методу є:

1. Кожний об'єкт у сукупності своїх загальних та окремих ознак неповторний;
2. Кожний об'єкт існує в певній координатній точці простору і це напряму пов'язане з часом в якому він знаходиться (минуле, теперішнє та майбутнє);
3. Об'єкти, які знаходяться в певній координатній точці простору, можуть взаємодіяти деякий час доки на них не вплинуть певні дії або інші об'єкти;
4. Будь-які зміни (якісно-кількісні, структурні, просторові та інші) в об'єкті відбуваються в певній хронологічній послідовності;
5. Кожна просторово-часова точка об'єкта на лінії його руху в просторі та часі неповторна (унікальна);
6. Будь-які зміни (якісно-кількісні, структурні, просторові та інші) в об'єкті повинні мати певну причину;
7. Наслідок не може передувати причині;
8. Будь-які зміни (якісно-кількісні, структурні, просторові та інші) в об'єкті відбуваються лише при взаємодії з іншими об'єктами або впливу природних сил (наприклад, сила тяжіння, електромагнітна сила та інше);
9. Для того, щоб об'єкти почали взаємодіяти або на об'єкт почала діяти природна сила, їх просторово-часові положення повинні збігатися;
10. Будь-які зміни об'єкта мають не менш однієї дії, яка вплинула на об'єкт та викликала ці зміни;
11. Будь-які дві дії, які відносяться до однієї події мають унікальний причинно-наслідковий зв'язок;
12. Будь-які дві дії, які відносяться до однієї події мають унікальні часові зв'язки.

Критеріями оцінки вихідної інформації про об'єкти та сліди, що були отримані під час огляду місця події та подальших трасологічних досліджень в реконструкції є:

1. Придатність – обов'язково перед застосування методу реконструкції всі об'єкти та сліди повинні бути визнані експертом придатними для проведення реконструкції.
2. Класифікаційність – всі об'єкти та сліди повинні бути систематизовані, що в подальшому дозволяє експерту-трасологу чітко встановити просторово-часові взаємозв'язки між ними.
3. Ідентифікаційність – всі об'єкти та їх сліди повинні володіти неповторним комплексом індивідуальних ознак, які в подальшому дозволяють експерту-трасологу чітко встановити причинно-наслідкові взаємозв'язки між об'єктами та слідами, які вони залишають.
4. Відтвореність – якісно-кількісні характеристики об'єктів та їх слідів на час їх виявлення, фіксації та подальшого дослідження повинні давати уяву про їх зміни в просторі та часі, як самостійно, так і при взаємодії з іншими об'єктами та слідами.

Успіх застосування методу реконструкції залежить від якості вихідної інформації про об'єкти та сліди отримані під час огляду місця події та подальших трасологічних досліджень, тому що від її (вихідної інформації) напряму залежить результат, який отримує експерт-трасолог.

Висновки. Реконструкція під час вирішення діагностичних завдань трасологічної експертизи є ретроспективним різновидом моделювання, як уявного, так і матеріального та визначається так званім зворотним напрямком: від результатів явищ до їх сутності, від наслідків до його причин, від сукупності загальних та окремих ознак до встановлення конкретного об'єкту чи групи об'єктів. Реконструкція має безпосередній зв'язок з криміналістичною діагностикою (в тому числі трасологічною діагностикою), теоретичними основами якої є загальновідомі положення о пізнаваності події (явища, факту) за його результатами. Тому вирішення діагностичних завдань без застосування методу реконструкції не можливе. Метод реконструкції при вирішенні діагностичних завдань трасологічної експертизи потребує подальшого вивчення та створення єдиного загальнонаукового підґрунтя та розроблення як єдиної загальної методики його застосування, так і окремих методичних рекомендацій.

References:

1. Ратинов А. Р. Судебная психология для следователей. Москва, 1967, 123 с.;
2. Белкин Р. С. Собираание исследование и оценка доказательств. Москва, 1966. 257 с.;
3. Beck H. Die Rekonstruktion der Methode der Wiedergabe. Schriftenreihe der Deutschen Volkspolizei, 1956, H. 4, S. 64.
4. Stelzer. Sozialistische Kriminalistik. Band 1. Berlin, 1978, S. 181;
5. Gary W. Graff. Case Management: The Foundation for Crime Scene Reconstruction. – J. Association for Crime Scene Reconstruction. 2016; 20 : 35-43;
6. Vychodil Miroslav. Rekonstrukce trestneho cino. Praha, 1972, S. 5-159;
7. Эйсман А. А. О формах связи косвенных доказательств. *Вопросы криминалистики*. Москва.

Вып. II. 1964.

8. Грановский Г. Л. Моделирование в трасологии. *Вопросы современной трасологии : сборник научных трудов. Москва : Всесоюз. научно-исслед. институт суд. экспертиз Министерства юстиции СССР. 1978. Вып. 36. С. 3-70;*

9. O'Hara C.E., O'Hara G.L. Fundamentals of Criminal Investigation. 7th ed. Springfield (IL): Charles C. Thomas Publisher, Ltd.; 2003.

РЕКОНСТРУКЦИЯ КАК МЕТОД РЕШЕНИЯ ДИАГНОСТИЧЕСКИХ ЗАДАЧ ТРАСОЛОГИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ

Афонин Дмитрий Сергеевич, e-mail: dsafon@icn.od.ua

Одесский государственный университет внутренних дел, Украина

Аннотация: Рассмотрены проблемы научно-теоретической разработки и практического применения метода реконструкции в трасологических исследованиях. На основе анализа научных трудов ученых-криминалистов был предложен определенный взгляд общенаучного и практического значения метода реконструкции при решении диагностических задач трасологической экспертизы, путем выяснения понятия реконструкции, круга диагностических задач трасологической экспертизы, которые можно решать с его помощью и предоставления общих методических рекомендаций по применению метода реконструкции при решении диагностических задач трасологической экспертизы.

Ключевые слова: реконструкция, диагностические задачи, трасологическая экспертиза, трасологическое исследование, метод, методические рекомендации, механизм слеодообразования, механизм (способ) преступления.